

ЄСПЛ у справі «Войкін та інші проти України» встановив порушення Конвенції при проведенні обшуків житла

Головна цитата

«Втім, в 2012 році було внесено до змін до закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду», громадянину має бути повністю відшкодована шкода внаслідок незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян. Питання за якісною судовою практикою щодо застосування цього закону», - прокоментував це рішення ЄСПЛ Голова ВКДКА Олександр Дроздов.

У справі «Войкін та інші проти України» Європейський суд з прав людини встановив низку порушень Конвенції про захист прав і основних свобод.

Справу розпочато чотирма громадянами України: Валерієм Сергійовичем Войкіним (перший заявник), пані Марина Олександрівна Войкіна (другий заявник), пані Елеонора Миколаївна Шупняк (третій заявник) і пані Валентина Борисівна Войкіна (четвертий заявник). Перший і другий заявники подали заяви 11 листопад 2008 року. Третій і четвертий заявники приєдналися до них 26 листопада 2008 року.

Заявників представляв адвокат Едуард Марков, який практикує у м. Одеса. Уряд України ("Уряд") був представлений його представником, паном Іваном Ліщиною, з Міністерства юстиції.

Перший заявник скаржився, що його арешт 29 червня 2009 року і його подальше затримання були незаконними. Хоча він покликався на статтю 5 §§ 1 і 3 Конвенції, Суд вважає, що його скарга підлягає розгляду тільки відповідно до статті 5 § 1, в якій мовиться наступне у відповідній частині:

«1 Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

...

с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення; ... »

Перший заявник стверджував, що він був заарештований без мотивованого рішення суду, всупереч відповідному національному законодавству. Далі він стверджував, що він нікуди не зникав і жив за звичайними адресами, які були відомі владі. Він зауважив, що він регулярно листувався зі слідчим. У той же час він визнав, що «не прийшов до слідчих органів зі страху за своє життя і фізичну недоторканність».

Що стосується його тримання під вартою з 30 червня по 3 липня 2009 року, то перший заявник стверджував, що підстава, на яку посилаються органи влади на своє виправдання, була абсолютно шуточною, оскільки розслідування мало достатньо інформації про його характер.

Він також зазначив, що відсутність будь-яких вагомих підстав його подальшого тримання під вартою - з 3 по 21 липня 2009 року - було визнано апеляційним судом в його рішенні цієї останньої дати.

Відповідно, перший заявник стверджував, що увесь період його тримання під вартою з 29 червня по 21 липня 2009 року суперечив вимозі законності, закріпленій в пункті 1 статті 5 Конвенції.

Друга заявниця скаржилася на те, що вона піддавалася жорстокому поводженню з боку співробітника поліції і що не було проведено ефективного внутрішнього розслідування з цього питання. Хоча друга заявниця покликала на статті 3 і 13 Конвенції, Суд вважає за доцільне розглянути її скаргу тільки за статтею 3, яка передбачає таке: «Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню». Друга заявниця стверджувала, що національні органи влади не вжили більш-менш значних зусиль для встановлення істини в своїй справі і що розслідування її спірних заяв про жорстоке поводження було підірване численними недоліками.

Третя і четверта заявниці скаржилися на порушення їхніх прав на повагу свого житла в результаті обшуків у їхніх квартирах 13 і 16 вересня 2008 року. Вони посилалися на статтю 8 Конвенції, яка передбачає наступне:

«1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції

Третій і четвертий заявниці стверджували, що ордери на обшук були складено в надмірно широких виразах, і що їм не було надано доступ до них свого часу. Вони далі стверджували, що поліція діяла грубо і образливо і що поняті не були незалежними. Третя заявниця також поскаржилася, що поліція зламала вхідні двері і підкинула наркотики в її квартиру

Третя і четверта заявниці також скаржилися, що у них не було ефективних національних засобів юридичного захисту щодо їх вищевказаних скарг відповідно до статті 8. Стаття 13 Конвенції передбачає наступне:

«Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження».

«Втім, в 2012 році було внесено до змін до [закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду»](#), громадянину має бути повністю відшкодована шкода внаслідок незаконного проведення в ході кримінального провадження обшуку, виїмки, незаконного накладення арешту на майно, незаконного відсторонення від роботи (посади) та інших процесуальних дій, що обмежують права громадян. Питання за якісною судовою практикою щодо застосування цього закону», - прокоментував це рішення ЄСПЛ Голова ВКДКА Олександр Дроздов.

ЄСПЛ постановив, що мало місце порушення статті 3 Конвенції у відповідності з її матеріальним аспектом у зв'язку зі стверджуваним жорстоким поводженням з другою заявницею з боку співробітника поліції та відсутністю ефективного внутрішнього розслідування цієї її заяви у поліції.

Суд також постановив, що мало місце порушення статті 8 Конвенції щодо поліцейського обшуку у житлі третьої заявниці 13 вересня 2008 року та у житлі четвертої заявниці 16 вересня 2008 року. ЄСПЛ також визнав порушення статті 13 Конвенції з огляду на заяви третьої і четвертої заявниць відповідно до статті 8 щодо обшуків у їхньому житлі 13 і 16 вересня 2008 року.

Водночас, суд не визнав порушення статті 5 § 1 Конвенції щодо затримання першого заявника 29 червня 2009 року. За його скаргою, відповідно до рішення суду, мало місце порушення пункту 1 статті 5 Конвенції щодо тримання під вартою першого заявника з 30 червня по 3 липня 2009 року та з 3 по 21 липня 2009 року.

[Рішення ЄСПЛ у справі «Войкін та інші проти України» українською мовою у перекладі Олександра Дроздови та Олени Дроздової](#)

Автор публікації: Олександр Дроздов

Олександр Дроздов

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого), адвокат, Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Перший проректор Вищої школи адвокатури

Автор публікації: Олена Дроздова

Олена Дроздова

кандидат юридичних наук, викладач кафедри кримінального права і правосуддя (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука), адвокат, помічник Першого проректора Вищої школи адвокатури

© 2014 Unba.org.ua Всі права захищені

"Національна Асоціація Адвокатів України". Передрук та інше використання матеріалів, що розміщені на даному веб-сайті дозволяється за умови посилання на джерело. Інтернет-видання та засоби масової інформації можуть використовувати матеріали сайту, розміщувати відео з офіційного веб-сайту Національної Асоціації Адвокатів України на власних веб-сторінках, за умови гіперпосилання на офіційний веб-сайт Національної Асоціації Адвокатів України. Заборонено передрук та використання матеріалів, у яких міститься посилання на інші інтернет-видання та засоби масової інформації. Матеріали позначені міткою "Реклама", публікуються на правах реклами.